

Restaurări

Fondurile europene salvează monumentele istorice de la ruină

arh. Călin Hoinărescu, președintele Uniunii Naționale a Restauratorilor de Monumente Istorice din România

Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice din România (UNRMI) este structura operațională interprofesională care asigură executarea a peste 90 din lucrările de restaurare din țară. Agenții economici ai Uniunii au asigurat lucrările de proiectare, cercetare și executare a Programului Național de Restaurare și au oferit totodată prin șantierele lor, singura modalitate de școlarizare și perfecționare a mâinii de lucru în domeniul restaurării.

În prezent, UNRMI este pe punctul de a deschide școli pentru ridicarea calificării personalului angrenat pe șantierele de restaurare în 8 locații din județele Prahova, Iași, Maramureș, Ilfov etc. Totodată, prin site-ul Uniunii (www.uniunearestauratorilor.com) se pot accesa informații privind monumentele restaurate.

Specialiștii UNRMI sunt agrenați în structuri profesionale la nivel european cum este Asociația Europeană a întreprinderilor de restaurare a patrimoniului arhitectural (AEERPA), Consiliul European pentru sate și orașe mici (ECOVAST) etc.

După anul 1989, procesul de restaurare a monumentelor istorice s-a revitalizat în raport cu perioada 1977-1989, când practic activitatea de restaurare a fost ca și inexistentă. În pofida bugetelor anuale precare, repartizate de administrațiile județene și locale, firmele de restaurare și-au reconstituit echipele de meșteri, de proiectanți, de cercetători, vitale pentru succesul restaurării monumentelor.

Arhitectul Călin Hoinărescu, președintele Uniunii Naționale a Restauratorilor de Monumente Istorice din România (UNRMI), ne-a declarat că în ultimii ani, volumul lucrărilor a crescut considerabil datorită faptului că România a reușit să acceseze fonduri europene.

Procesul de restaurare este într-o continuă dezvoltare și ameliorare. Meritul substanțial revine firmelor care s-au orientat spre restaurarea monumentelor, majoritatea membre ale UNRMI, care în pofida dificultăților materiale și a lipsei personalului calificat, s-au constituit în adevărate școli la locul de muncă pentru pregătirea meșterilor, a personalului tehnic, a proiectanților și a cercetătorilor. În prezent reprezintă temelia acestui proces, afirmă președintele Uniunii.

Fondurile europene au accelerat finalizarea lucrărilor

Proiectele finanțate prin fondurile europene au o susținere materială care permite finalizarea unor lucrări de restaurare de câteva milioane de euro, în 2 - 4 ani. Spre diferență, lucrările derulate cu finanțare din bugetul central sau local se puteau întinde pe zeci de ani.

Valoarea proiectelor depuse spre finanțare cu fonduri europene a depășit nivelul alocărilor, așa cum este cazul axei 5.1 (n.r. destinată restaurării și valorificării durabile a patrimoniului cultural) a Programului Operațional Regional. Disponibilul de proiecte ar putea totaliza o valoare dublă față de alocarea acestei axe, apreciază domnul arhitect Hoinărescu.

Pentru următorul exercițiu bugetar al Uniunii Europene (2014-2020) au fost constituite colective interdisciplinare și interinstituționale cu implicarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului,

Arh. Călin Hoinărescu, președintele Uniunii Naționale a Restauratorilor de Monumente Istorice din România

Ministerului Afacerilor Europene, cu participarea largă a asociațiilor profesionale și a societății civile, care vor contura o viziune integratoare pentru demersurile necesare conservării și punerii în valoare a monumentelor istorice.

Două - trei sute de șantiere în execuție

Pe teritoriul întregii țări se derulează, în prezent, în diverse stadii de execuție lucrările pe 200 - 300 șantiere care vizează monumente istorice. „Numărul de șantiere este apreciabil dacă acestea s-ar finaliza într-unul, doi ani, dar sunt situații în care lucrările durează 10 ani sau mai bine, datorită insuficienței fondurilor repartizate anual pentru fiecare obiectiv”, subliniază președintele UNRMI.

În fapt, sunt finalizate cam 10 - 20 de șantiere pe an, ceea ce este foarte puțin având în vedere că lista monumentelor istorice cuprinde aproape 20.000 de obiective. Problema se complică și mai mult prin faptul că Lista Monumentelor Istorice include o grupă

de obiective, însă numărul de edificii cu valori istorice similare rămase în afara Listei depășește de câteva zeci de ori numărul clădirilor clasate ca monumente istorice. Toate aceste edificii de valoare ar trebui tratate, chiar dacă în prezent sunt sau nu înregistrate într-o evidență. „Încercăm să abordăm și noțiunea de peisaj cultural al identității locale, a elementelor caracteristice pentru habitatul orășenesc și sătesc, noțiuni care se bazează pe întregul repertoriu de serii de edificii purtătoare a amprentelor stilistice care s-au derulat și au lăsat semne pe teritoriul țării noastre. Potențialul acestui segment este uriaș, nu numai ca oferte, ca disponibilități de intervenție, dar și ca resursă fundamentală a dezvoltării durabile locale”, atrage atenția domnul Călin Hoinărescu.

Obiectivele de restaurat sunt foarte diferite și necesarul de finanțare variază foarte mult, de la ansambluri care solicită investiții de zeci de milioane de euro, cum este cazul marilor complexe rezidențiale, castele, ansambluri ale bisericilor fortificate din Transilvania, mănăstiri și zone istorice urbane, până la construcții care presupun o investiție modestă, cum ar fi bisericile din lemn sau micile locuințe sătești, dar care au aceeași valoare istorică ca și marile ansambluri.

Autoritățile locale se implică în proiecte de restaurare

În prezent sunt în desfășurare lucrări de restaurare la o diversitate de obiective: ansamblul mausoleelor din Moldova, cetățile fortificate Vauban de la Alba Iulia, o serie de edificii importante și cu funcțiuni majore, precum muzeele din Craiova, Tulcea, o serie de mănăstiri de mare rezonanță istorică și culturală cum sunt mănăstirile: Golia de la Iași, din Negoiești - județul Călărași, Sediul Direcției de Cultură și Patrimoniu Călărași, Apostolache și Vărbila - județul Prahova, Măxineni - județul Brăila. Mănăstirea Măxineni este un exemplu care se remarcă datorită conjugării eforturilor financiare ale Ministerului Culturii și Patrimoniului cu cele ale Consiliului Județului Brăila. De fapt, proiectele finanțate cu fonduri europene invită în bună măsură factorii locali și județeni la coparticipare financiară, lucru extrem de important.

Un alt fenomen important constă în orientarea fondurilor europene către clădiri valoroase din mediul rural, cum ar fi cunoscutul edificiu din județul Buzău, "Casa cu Blazoane" din satul Chiojd, inclus în grupul lucrărilor pentru care se va asigura finanțarea începând cu acest an.

La acestea se adaugă câteva ansambluri importante pentru patrimoniul nostru cultural, de exemplu: Complexul Arheologic și Arhitectural de la Târgușorul Vechi din Prahova, cu vestigii suprapuse pornind din antichitate și sfârșind în perioada modernă, continuarea intervențiilor la ctitoria voievodului Matei Basarab de la Măxineni, județul Brăila și Ansamblul Mănăstirii Rătești, județul Buzău, un mic muzeu al satului păstrat în zona muntoasă a acestui județ.

Există județe care se implică în mod constant în sprijinirea activității de restaurare. De exemplu, în județul Prahova finanțarea lucrărilor de restaurare are o tradiție îndelungată. Monumente semnificative cum ar fi ansamblurile muzeale, Casa Nicolae Iorga din Vălenii de Munte, Castelul Iulia Hașdeu din Câmpina, Casa Hagi Prodan, Palatul Culturii, Muzeele de Istorie și de Artă din Ploiești, Casa Stere din Bucov, Conacul Belu din Urlați. Toate aceste obiective au fost restaurate și puse în valoare prin fonduri susținute de Consiliul Județean Prahova.

Autoritatea județeană susține și cota de cofinanțare și sumele neeligibile pentru proiectele de restaurare ale ansamblurilor fostelor mănăstiri Apostolache și Vărbila, a Conacului Pană Filipescu din Filipeștii de

Hotelul Cișmigiu

Hotelul Cișmigiu își redeschide porțile

Luna aceasta urmează să fie finalizate lucrările de restaurare la clădirea monument istoric Hotel Cișmigiu. Imobilul vechi de 100 de ani este situat pe Bd. Regina Elisabeta din București.

Intervențiile au presupus consolidarea și refacerea interioarelor, dar păstrându-se întocmai fațada clădirii.

Ultimele finisaje interioare urmează să fie realizate până la finele lunii octombrie, ne-a declarat Mauricio Mesa Gomez, directorul general Hercesa România, dezvoltatorul spaniol care a achiziționat clădirea aflată în paragină și care și-a asumat dificila sarcină de restaurare a sa. Imobilul este în prezent complet închiriat. La parter vor fi amplasate o librărie și o berărie. La mezanin și primul etaj s-a instalat deja Institutul Cervantes, iar următoarele patru nivele vor găzdui 60 de camere de hotel. Astfel, se păstrează și vechile funcțiuni ale clădirii, nu doar fațada.

Muzeul Ceasului din Ploiești

Târg, a Muzeului Ceasului din Ploiești, și are în plan să continue efortul de cofinanțare pentru restaurarea Complexului Arheologic și Arhitectural de la Târgușorul Vechi.

Un exemplu similar îl oferă Consiliul Județului Brăila, care este cofinanțator al lucrărilor de restaurare a bisericii ridicată de Matei Basarab în localitatea Măxineni, județul Brăila.

Consiliul Județean Iași sprijină lucrările de finanțare și cofinanțare la mănăstirea Golia și la Palatul Culturii din Iași.

Municipalitatea Alba Iulia a susținut lucrările de restaurare și cofinanțare la amenajarea fortificației de tip Vauban din centrul orașului.

Consiliul Județean Tulcea a susținut lucrări de cofinanțare pentru clădirile - muzeu, restaurate și finalizate de curând din fonduri europene.

Primăria Municipiului Craiova susține lucrări de restaurare a clădirii Muzeului de Artă.

Monumentele istorice pun în valoare potențialul turistic

Președintele UNRMI atrage atenția că proprietarii sau investitorii care au în vedere amenajarea, refuncționalizarea și punerea în valoare a monumentelor istorice trebuie să urmeze prevederile Legii 422/2001 privind protejerea monumentelor istorice. Textul legii menționează destinațiile care pot fi plasate în spațiile unui monument istoric. Trebuie să existe compatibilitate între caracterul și funcțiunea originală a monumentului și destinația pe care urmează să o asigure edificiul restaurat.

De asemenea, personalul care urmează să lucreze efectiv asupra monumentelor: proiectanți, cercetători, executanți, restauratori, trebuie să fie atestați pe domeniul lor de activitate, conform prevederilor legale.

Realizarea investițiilor în restaurarea monumentelor istorice se justifică prin faptul că monumentele istorice au o atractivitate sporită pentru turiști și serviciile turistice (hoteluri, restaurante, manifestări culturale) comparativ cu edificiile noi.

„Este din ce în ce mai puternic curentul de opinie care leagă activitatea economică de restaurare, refuncționalizare și punere în valoare a monumentelor istorice cu parametrii superiori ai dezvoltării locale durabile”, explică domnul Hoinărescu.

Legea monumentelor istorice are în continuare lacune

La momentul de față restauratorii se confruntă cu o serie de dificultăți, legate în primul rând de inexistența unui cadru legislativ adecvat, complex și eficient pentru acest domeniu. Legea monumentelor istorice nu asigură decât o structură vagă și incompletă a cerințelor juridice și procedurale ale domeniului. Aceasta include prevederi de ordin economic, norme de finanțare, criterii de finanțare, reglementări privind mecanismele adecvate domeniului.

În același timp deși Legea Monumentelor Istorice stabilește caracterul inalienabil și indistructibil al monumentelor, în legislație au rămas unele reglementări uitate de vreme care oferă porțițe pentru demolarea lor, atrage atenția președintele UNRMI.

Totodată, reglementările privind documentația tehnico-economică, prevăzute în Hotărârea de Guvern 28/2008, fixează cu rigurozitate cadrul conținut al documentațiilor pentru obiective noi, dar sunt total incompatibile cu domeniul restaurării monumentelor istorice, atât în ceea ce privește fazele de proiectare, cât și sistemul de finanțare.

Un alt element care se constituie ca factor perturbator agresiv al activității de restaurare decurge dintr-o intenție aparent bună, aceea a asigurării egalității de șanse a agenților economici care vor să lucreze în domeniul restaurării monumentelor. Astfel, ajung să câștige licitații proiectanți și constructori care nu au făcut în viața lor lucrări pe monumente istorice. Acest domeniu are nevoie de expertiza și practica adecvată activităților de restaurare, care nu poate fi probată decât prin atestarea serioasă și cu mîgală a celor care vor să intervină pe monumente istorice, argumentează domnul Hoinărescu.

Castelul Iulia Hașdeu din Câmpina

